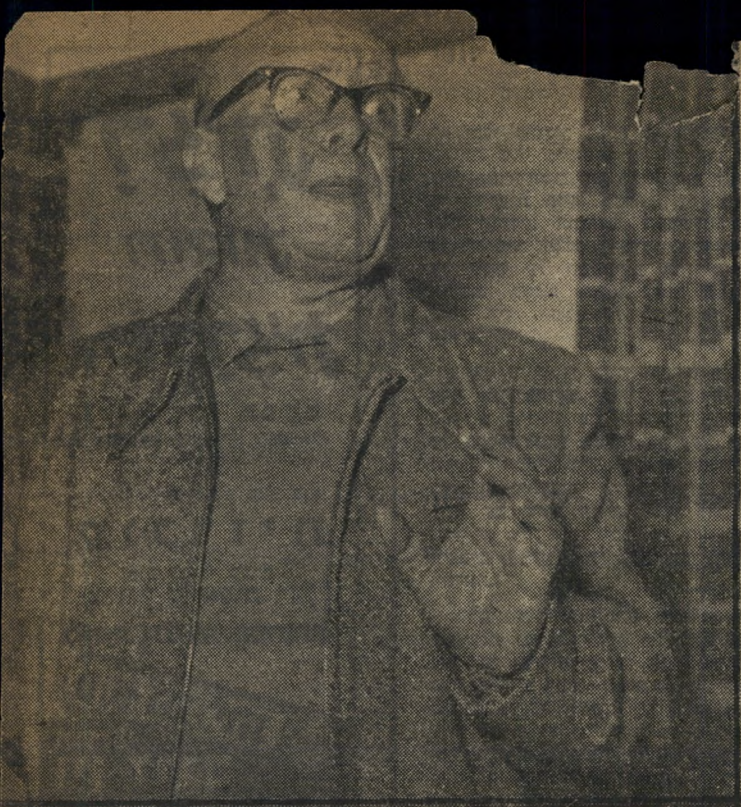

אל תזלזלו בעם הערבי

השבוע נערכה כמועדון "צוותא" בתל-אביב, מסיבה לכבוד הופעת ספרו החדש של אהרון כהן, "תמורות מדיניות בעולם הערבי" - שהוא הכרך השלישי שלפנייהאחרון, בסדרת ספריו על העולם הערבי. היתה זאת הפעם הראשונה בה הופיע כהן לפני הקהל הרחב מאז האשמתו ומעצרו (ראה "במדינה"). מספר רב של מאזינים הקשיב בדריכות רבה לדבריו. לפחות מבחינה אחת הצליחו יוזמי "פרשת כהן": דבריו של אהרון כהן, שנשמעו עד כה בחוג מצומצם של אנשים בעלי גישה מיוחדת לעניני המרחב, נראו עתה חשובים ומעניינים לקהל הרחב. יוזמי הפרשה סיפקו לכהן את הגישה לציבור הדברים להלן הם קטעים מתוך דבריו, כפי שנרשמו בשעת דיבור, ואינם מדויקים באופן מילולי לגמרי.

אהרון כהן ב"צוותא" אסור להתנשק דרך מספחה

עד שהגעתי למקום שם אני בבית ב הערבי. לא אייץ לידי שיעסקו בוד

יש גם נחת בעבודה הזאת. כשאתה גש בחברה העובדת זה עשרים כסגלרית בקיבוץ, והיא אומרת: מה תבת זה כל כך פשוט ומובן - הרי מזה נחת. גש בחברה העובדת זה עשרים ללנו אותך. בעזרת ספר כזה קל לה לבחונות. חשבנו שהספר יעמוד לרש קיללנו כי הספר הופיע רק אחרי מזה אני לומד שהספר לא נכתב רק פוק יצר מזוכיסטי פרטי, אלא שמשמש מטרה.

יש ס'פוק כשרואים קציני צבא לומדים הספר. באחד הקורסים דובר על ספרי, תבר שאחד החניכים מכיר אותי. מה שאל אותו מי אני, ונדע לו שאני קיבוץ שצ'רהעמקים. הוא אמר: מה, קיבוץ של מפ"ם? כבר לא מצאו אחר מוד ממנו? - וגם מזה יש נחת. ולאחרונה היתה לי הזדמנות להיפגש קצי'משטרה גבוה (צחוק באולם) ה בקירס גבוה, לפי הספר הזה - וגם נעים לשמוע.

ייתי יכול לעשות כל עבודה א הדרושה למדינה - לגדל ירקות להיות מורה. אבל אני חושב שעבוד דרושה יותר.

ואם תשאלו אותי: מה היתה רוצה? עונה משהו פשוט: שתקראו את ה בשביל זה הוא נכתב. שו'עיקר ממנו שתוכלו להפיק ממנו. להראות לבני יע אך להבין מה נעשה מסביבנו. כאשר הרבה מן הגישה שלהם תשתנה מאליה עלינו, היהודים, החובה הראשונה את ההבנה, אנתנו החוזרים הנה. הם בים פה. עלינו לתת דוגמה לערבים להבין אותנו.

גם הם מתחילים עתה ללמוד ללמוד את בעיותינו. אמנם, תחילה שים זאת כדי לשרר שידורים והדעת האוייב, כשם שאנחנו התחלנו ללמוד שפתם ומצבם בבחינת "דע את האו אבל הגענו למשהו אחר. ואחרי שהם מודו ובינו, יקבלו גם הם תמונה אחר כאשר נבין אותם, הם גם יבינו

כאשר הבריות לא יבינו עוד אך שני עמים כה קרובים שחטו זה את זה, כשם שכיום כבר קשה להבין את השנאה הנוראה ששרי רה בין הרומנים וההונגרים בארץ מולדתי (טראנסילבניה), או השנאה ששררה בין עמי יוגוסלביה. כי הנה שני עמים שהגורל קושר אותם יחד.

אני כתבתי על עם אחר. כתבתי על הערבים כפי שהייתי רוצה שערבי יכתוב על העם שלי.

אני מקוה שלא ירחק היום כאשר ערבי יכתוב בשביל בני עמו, ויסביר מה זאת היסטוריה יהודית, ואיך הגיעו היהודים ל שאיפה לחזור לארץ.

רח לי בעבודה הזאת מה שקרה לי ציוני חתיק, שאחרי הרבה שנים של פעילות ביקר בפעם הראשונה בארץ. כשחזר לארץ מולדתי, אמר: "יהודים, מה שביילתם לכם במשך כל השנים, זה אמתי! התפיסה שלי היתה מבוססת, אך לא יכולתי להוכיח אותה באופן עובדתי בצור רה כליכך חזקה. אך בשעת עבודתי על ספרים אלה התחזקה יותר משיכולתי לקחת.

שאלו אם גישתי לא היתה מגמתית. תשו- בתי היא: צריכים להציג שאלות מתוך כוונה לתת תשובות. אין להציג שאלות לשמן. עבודתי לא נגמרה. שלוש הכרכים הם רק מבוא לכרך הרביעי, שנושאו הוא ישראל והעולם הערבי.

שבונים עץ סלע, אין צורך ביסוד חזק. אבל כשבונים בתל-אביב, דרוש יסוד מוצק ורחב. אי אפשר להבין את ה עולם הערבי, מבלי להבין שיש רבדים של תרבות קודמת. פעם בא אילי דיפלומט רומני וסיפר לי שמצאו ברומניה שרידים מתקופתהבראשית של ההיסטוריה הרומנית; מלפני מאות שנים. אמרתי לו: אצלנו בקיבוץ, כשחופרים בור סופג, מוצאים שרידים של ישוב בינוני או רומאי, ולא עושים מזה צימקס, כי לא רוצים צרות עם מחלקת העתיקות.

הייתי צריך להתחיל מן היסוד. אי אפשר לדבר על הערבים מבלי לדבר על מה שקדם לזה. אי אפשר לדבר על הכלכלה מבלי לדבר על הטבע. עברתי בכרת-דרך

כמה סופרים ועיתונאים אצלנו נתנו את דעתם ברצינות על העולם הערבי: כמה טרחו אפילו לדעת ערבית? והרי פעם אמר אוטישקין: לדבר דרך מתרגם, זה כמו להתנשק דרך מספחה!

אין זה מקרה שבישוב כה גדול, כה מעטים מתעניינים בעניני ערב. כי התנועה הציונית זילזלה מראשיתה בנעשה בעולם הערבי וסמכה על השליטים.

אלו באן אם אמנם חל שינוי אמיתי בעולם הערבי, או שכל מה שקורה בו עכשיו הוא שמתחלף הרוכב על הסוס. הרוגמה הזאת אינה ערבה לאונני. הערבים אינם יותר טובים ואינם יותר גרועים מעם אחר. עברו עליהם מאות שנים של שיעבוד. הרבה חלקים מהם התחננו.

אבל אני מען לומר: זהו אחד העמים ה מוכשרים בעולם. לא רק מפני שבימי הביני גיים היה זה עמדתרבות של העולם. אולם גם בימינו, כמה מעט זמן היה דרוש לו לוקוף את קומתו?

הזכרתי בספרי את הסיפור על זגלול באשא (מיסד התנועה הלאומית החדשה ב מצרים, אחרי מלחמתהעולם הראשונה). פעם, בלונדון, נתן למצחצח נעלים חמש לירות זהב. הגיצלמנים האנגליים תמהו על הביובו, חיפשו את הכוונה, ולבסוף שללו את זגלול עצמו. הוא ענה: "היום הוא מצחצח נעלים בלונדון, מהר הוא יכול לה יות נציב עליון בקאהיר".

והנה, היום שולח ראש ממשלת ברית המועצות את מטוסו הפרטי כדי להביא את נשיא מצרים. זוהי תמורה אדירה, ומהירה.

גם בעיראק ובסוריה האדם הקטן זוקף את קומתו. הוא מרגיש שהוא נעשה שוב אדם בעל ערך. מבין 29 מדינות אסיה, 11 הן ערביות. צומח דור חדש של אנשים ה לומדים בבתי-ספר. מיד עם מתן העצמאות, גדל ומתרחב בית-הספר בכל ארץ ערבית. קם מעמד של פועלים מקצועיים. קמה איג טליגנציה. זה מוכרח לתת את אתותיו.

לכן אין זה נכון שרק הרוכב מתחלף. העם משתנה. הכל משתנה - הגישה, ה יקמה הסוציאלי, המשפחה, מעמד האשה, הסדר הילודה. כל זה אי אפשר היה אף לתאר לפני עשר שנים.

אין יבינו היהודים את העולם הערבי גורלית. אני מאמין שעוד בימי יבוא יום, רוטר, היתה זו חופשה לאביותר רגילה.

אם לרבר במושגים של סידור-עבודה בקיבוץ, השקעתי בשלושת הספרים, ש הופיעו עד כה, 1800 ימי עב דה. עשיתי חש בון שבזמן הזה יכולתי לחפור תעלה מכאן (בצפון תל-אביב) ועד פתח-תקוה, בעומק של מטר אחר, וברוחב של חצי מטר. הרעיון לכתוב ספרים אלה עלה בי בפעם הראשונה בשעת שיחה עם מורה בעין-חרוד. שאלתי את עצמי: איך רואה הדור הצעיר את העולם הערבי הסובב אר תנו? הרי עליו לראות אותו בעיניו של כן המורה, ולא של בן-אירופה!

שמעתי תלמידים מדברים על תרבות המור רה. נדהמתי לקחת את ספרי הלימוד שלהם ועיניי בהם. הם כתובים ברוח של בוז לכל דבר ערבי. אפילו את הדברים הטובים של הערבים, שאי אפשר היה לשלול אותם, הם ביטלו כלאחר יד. אם כתבו שיש במזרח מידה יפה של הכנסת-אורחים, מיד הוסיפו שגם אצל האסקימוס ישנה מידה יפה זו. אם הזכירו את זנוביה (מלכת תדמור), גיבורה ערבית חצי-אנדלית שהובילה את צבאות ערב, הרי קבעו שזה צייובאת.

עם נסעתי עם חיים קלחריסקי ל חומס, בלינו שם ערב עם האשם אל תאטסי, המנהיג הלאומי, שהעלה זכרונות מימי המאבק הערבי נגד התורכים. ברכבת לטריפולי שאלתי את קלחריסקי: מה יודעים היהודים על הנעשה בלב הערבים הלאומיים? איך הערבים יבינו את היהודים, אם היתה דים אינם מבינים את הערבים?

מבחן הגדול, המכריע, עודנו לפי השתלבות אורגנית בתוך העולם הזה שמי סביבנו, האם נהיה אבר בנוף חיו? הדרך מישראל לבורמה מובילה דרך דמשק ובגדאד, והדרך מישראל לגאנה מובילה דרך קאהיר ותוניס. ולא להיפך.

זכרה היא שמהו חזרו הביוליים, לא הבינו היהודים את העולם הערבי, ועדיין אין הם מבינים אותו. לא די להבין ערבית כדי להבין את ההיס טוריה הערבית. פעם, בכנס של עולי עיראק, הבאתי השחאות מן החיים המדיניים בעי ראק כדי להסביר להם את המציאות בארץ. קם אחד העולים וטען שהוא מבין בזה יותר טוב מאני, כי הוא בא משם. אמרתי לו: התרגולת אמנם מטילה את הביצים, אבל היא אינה מומחית בהכנת חביתות.

חובה נוסף... מושפטי כי אין לדין את הדא... (רומק) טענתו ש... רבות בימי לא היתה... משפט סר... להגשת כתב-הא... את דעת-הקהל... עוררו בקשר לחלק רצח קסטור

ניר... במקרה כזה יכולים להתלכד מאי חזרי ניר כל קולות הימין, הדתיים, אחרות העבודה, מפ"ם ומק"י... השלטת ה... מסרים החדשים במטוה של קיסת ה... עליה, עליה הוחלט השבוע, אישרה ס'פית את נבואתו של עורך העולם הזה (1104) מלפני שלושה חדשים, כאשר קבע במאמרו "לא אתרום!". אין הם יוזמים את מפעל (מלחה העליה) בתום לב. הם יוזמים אותו לצורך התחכמות. והסתמך על נסיון יהי המגן: "כל מיבצעההתנדבות לא נועד אלא להכשרה פסיכולוגית של הקרקע להטלת מס